

Zülkarneýn Musa pygambermi?

Category: Kitapcy,Taryhy şahslar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Zülkarneýn Musa pygambermi? ZÜLKARNEYN HZ. MUSA MIDIR?

Kanaatimize göre ve elbette ortaya çıkan yeni araştırmalar da gösteriyor ki; Kur'an'da vasıfları tasvir edilen Zülkarneyn'in, Hz. Musa olması en güçlü ihtimaldir. Esasen, Kehf Suresi'nin nüzul sebebi olarak gösterilen ve Yahudi alimlerinin, Mekkeli Müşrikleri, Hz. Muhamed'e diğer bazı soruların yanında "Zülkarneyn" hakkında da soru sormaları için tahrik etmeleri de gösteriyor ki; Yahudiler, Hz. Muhammed'in kendi peygamberleri olan Musa hakkındaki kanaatini öğrenmek istemişlerdir!

Şu halde Yahudiler, kendi peygamberleri olan Musa'yı, neden "Zülkarneyn" şeklinde, yani "İki Boynuzlu" olarak tasvir etmişlerdir? Önceki yazılarımızda Kur'an'da geçen Arapça "Karn" kök kelimesi ile bu kelimedenden türetilmiş bazı kelimelerin ve bu kelimelerin birlikte kullanıldığı bazı tamlamalar şu anlamlara gelmektedir: "Boynuz" anlamına geldiği gibi; birden çok nesnenin bir araya getirilip toplanmış hali/cem'i, dizge/dizi, yiğitlik-celadet-güç-kuvvet, denk, nesil, göbek, kuşak, nefis/heves, okluk/sadak, boynuzun büyüklüğü, boynuzu büyük olan koç veya koyun, dağın çıkıntı yapan en üst kısmı/zirve, kadının perçemi/kakülü, çölün ucu, doğuşu sırasında güneşin ilk görünen ucu/ilk ışık hüzmeleri, şeytanın başının bir yanı.[1]

Râğıb El İsfahani, "Karn" kelimesine yukarıdaki anlamları verdikten sonra devamla şöyle diyor:

"Bu kullanımların tümünde de boynuzla benzetme yapılmıştır. Zülkarneyn: İyi bilinmektedir, Allah Resûlünün, Hz. Ali'ye söylediği, 'Sen, bu ümmetin içinde, Zülkarneyn gibisin' demek istemiştir".[2]

Eğer, bu rivayet doğruysa Allah Resulünün, damadı olan Ali

için “İki boynuzlu” demesi düşünülemez herhalde. Ya çok sevdiği iki torunu olan Hasan ve Hüseyin’i birer ışığa benzeterek onların babaları olmakla Ali’ye “İki ışık sahibi adam” anlamında “Zülkarneyn” dedi, ya savaşlarda göstermiş olduğu cesaret, yiğitlik ve celadetinden dolayı onu, aynı özellikleri taşıyan bir tarihi şahsiyet olan “Zülkarneyn” ile kıyasladı ya da Ali’nin ilmi ve bilgi birikimine olan saygısından dolayı onu ümmete bilgisiyle adeta ışık saçan bir adam olması hasebiyle “Zülkarneyn” olarak nitelendirdi. Tıpkı ve elbette muhtemelen, Yahudilerin, Musa’yı “Işık saçan/ışıldayan” veya “Güçlü-kuvvetli” anlamında Zülkarneyn olarak nitelendirdikleri gibi.

Gelelim Zülkarneyn’in Hz. Musa olabileceği konusuna:

15.04.2020 Çarşamba günü, Habertürk’de yayınlanan TEKETEK programının konukları Prof. Dr. Celal Şengör ve Prof. Dr. İlber Ortaylı idi ve programın konusu tarihte yaşanan salgın hastalıklardı. Hangi bağlamda söylediğini hatırlamıyorum ama Prof. Dr. İlber Ortaylı Tevrat metinlerinde tercüme hatası yapıldığını beyanla, “Işık” anlamına gelen İbranice “Keren” kelimesinin, “Karen” şeklinde okunarak, önce Yunancaya, oradan da Latinceye “Boynuz” olarak tercüme edildiğini söyledi.

Bunu duyunca internette küçük bir araştırma yaptım ve gördüm ki; bu konuda bir sürü yazı yazılmış. O yazılardan birisinde, M.S. 366-384 yılları arasında Papalık yapan 1. Damasus’un, Yahudilerin İbraniceden Yunancaya çevirdikleri Ahdi Atik’in, daha sonra Latinceye hatalı olarak çevrildiğini görmesi üzerine İbranice metinlerin doğrudan Latinceye çevrilmesinin daha isabetli olacağına inandığı için, bu işi dönemin en meşhur bilgini Hieronymus Stridonesis’e (Yerome) verdiği ve Yerome’nin “Vulgat” adını verdiği çevirisini tamamlayarak Papa’ya sunduğu, ancak onun çeviride yaptığı bir hatanın kendisinden yüzyıllar sonrasını bile etkilediği belirtilerek söz konusu hata şöyle dile getirilmektedir:

“0, Tevrat’ın Çıkış: 34:24. ayetindeki ‘Musa elinde iki antlaşma levhası ile Sina Dağı’ndan indi. Rab’le konuştuğu

için yüzü ışıldıyordu...' ifadesini, kendisinin Greko-Romen kültürde yetişmesi ve o zamanlar bu kültürdeki Açılo ve benzeri boynuzlu tanrı ve kahramanlar mitlerine inanarak doğal bir şey olduğu için 'Musa dağdan indiği zaman boynuzluydu' şeklinde yapmıştır çevirisini. Bu hatalı çeviri, Rönesans dönemi geleneğinde halk arasında Musa Peygamberin başında boynuz bulunduğu şekilde yaygın bir söylentinin ortaya atılmasına neden oldu. Hıristiyan batı, yüzyıllarca bu söylentinin etkisinde kaldı. Bu yüzyıllarda yapılan Musa heykellerinin başına hep boynuz eklendi"[3]

Nispeten farklı bir yaklaşımla kaleme alınan bir başka yazıda da şöyle denilmektedir: "Michelangelo'nun yaptığı dahil birçok Musa heykelinin boynuzlu olması Tevrat'ın yanlış çevirisinden kaynaklandığı düşünülür. Buradaki boynuz kelimesini (İbranice 'garan') daha sonra 'ışıldayan' olarak çevirmişler ve tamamen anlamı değiştirmişlerdir. Aslında ortada yanlış çeviri yoktur. Çünkü 'garan' kelimesinin İbranice'deki asıl anlamı 'koç boynuzu', 'güç sembolü' veya 'Tanrı'nın gücünü temsilen altardaki çıkıntılar' dır. Kısaca ayetin orijinal anlamında bir hata olmasa da zamanla bunun hatalı bir çeviri olduğu düşündürülmüştür. 'Garan' kelimesi ile Kur'an'da geçen 'karn' kelimesi ortaktır ve ikisi de boynuz demektir. Boynuzlar veya çift boynuz manasına 'Karneyn' kelimesini, Kur'an'da 'Zülkarneyn' olarak görüyoruz. Yine de ışıldayan olarak kabul edip, alnındaki ışık parlaması olduğu düşünüldüğünde bile çizimlerde bu ışıldama iki boynuz olarak resmedilmiştir. Bu da bir şekilde altındaki anlamın açıklığını vermektedir.

Boynuz sembolizmi insanlık tarihi kadar eskidir ve ezoterik gelenekte çok büyük öneme sahiptir. Boynuz, otorite, güç, uzun yaşam ve özellikle saf eril enerjinin sembolüdür. Boğa kültü olarak kadim zamanlarda gördüğümüz boynuz sembolü, tarih boyunca eril tanrısallıkla özdeşleştirilmiştir. Çoğu boynuzlugiller türünde sadece erkeklerin boynuzlarının olması, dişilerin olmaması bunun eril sembol olarak kullanılmasına neden olmuştur..."[4]

Musa'nın boynuzlu olarak heykelleştirilmesini, Tevrat'ta anlattığı haliyle onun Tanrı ile konuşmak için Sina Dağı'na gidip orada 40 gün gibi kalıp döndükten sonra, kavmini boynuzlu bir buzağıya tapar halde bulmasıyla ilişkilendirenler de var. Bu görüşe göre; Musa kavmine duyduğu öfkeden dolayı, elinde duran ve üzerinde Tanrı tarafından yazılan on emrin bulunduğu taş levhaları yere fırlattı ve taşlar kırıldı. Tanrı onu tekrar dağa çağırdı ve on emri tekrar yazıp verdi. İkinci kez olmak üzere; "Elinde taş levhalarla Sina Dağı'ndan döndüğünde yüzünden ışık saçıldığını, parladığını bilmiyordu. Harun ve İsrail Kavmi, yüzü ışıklar içinde parlayan Musa'ya yaklaşımdan korktular. Musa da korkmamaları için bir konuşma yaptı onlara." [5]

Bu görüştekilere göre; başta Michelangelo olmak üzere, Musa'nın heykelini yapanlar veya resmini çizenler, onun gerek boynuzlu bir buzağıya tapan kavmi ile olan ilişkilerini, gerekse Tur Dağı'ndan indikten sonraki başından ışık hüzmeleri yayılan halini yansıtmak için kendisini iki boynuzlu olarak eserlerine yansıtmışlardır.

Aynı kaynakta Tevrat'ın yanlış tercüme edilmesine de atıf yapılarak şöyle denilmektedir:

"Michelangelo neden boynuzlu bir Musa heykeli yaptı? Bu genel ve yaygın bir soru. İbranice'de 'kediren' kelimesi iki anlama geliyor: Biri 'ışık yansıması' diğeri ise 'boynuz'.... Az önce, halkının yanına döndüğünde Musa'nın yüzünden ışık yansıdığını söylemiştik. Rivayet, Michelangelo'nun Eski Ahit'teki 'keren'i boynuz olarak anlayıp işlemedini, kısacası bir hata yaptığı söylemini içerir. Ancak çoğu kişiye ve bana göre bu böyle değil... Michelangelo iki anlamı da biliyordu ve tercihini boynuzdan yana kullandı, demek daha doğru olacaktır. Çünkü mermer bir eserde 'hâle' olarak bilinen ışık yansımasını yapmak ya zor olacağından ya da heykelin yapısını bozacağından kelimenin diğeri anlamı olan boynuzu tercih etmesi oldukça mantıklıdır." [6]

İbranice "Keren" kelimesinin ışık yansıması ve boynuz şeklinde

iki anlamı olduğunu ve Tevrat'ın Latinceye çevrilmesi sırasında, bir ayetin "Hz. Musa'nın başındaki ışık" yerine "Hz. Musa'nın başındaki boynuz" şeklinde tercüme edilmesinden dolayı Michelangelo tarafından Musa'nın boynuzlu olarak heykelleştirildiğini söyleyen başkaları da var elbette.[7]

* * *

Yazıyı şöyle bağlayalım isterseniz; Tevrat M.S. 366-384 yılları arasında Papalık yapan 1. Damasus'un, isteğiyle dönemin ünlü bilgini Hieronymus Stridonesis (Yerome) tarafından Latinceye çevrilirken "Musa'nın başında ışık hüzmeleri/dalgaları vardı" ayetini "Musa'nın başında boynuzları vardı" şeklinde yanlış tercüme ediyor ve bu yanlış tercüme kendisinden sonra Tevrat ile amel edenlerin de ve onu okuyanların da aynı şekilde düşünmesine sebep oldu. Bu kabul, tıpkı "Aşağı köyde bir yalan söyledim, yukarı köye vardım ben de inandım" Türk atasözüyle anlatıldığı üzere; zaman içinde galatı meşhur olarak yaygınlaştı ve sonunda dönüp dolaşıp 200 sene sonra Yahudilerce, bu arada Yesrip (Medine) Yahudilerince de benimsendi.

Dolayısıyla da, Medineli Yahudi alimleri, Mekke'den gelen Müşrik heyetine, Hz.Muhammed'e, kendi peygamberleri olan Musa hakkındaki düşüncelerini sormalarını tavsiye ettiler. Bunu tavsiye ederken de "Musa" adını kullanmayıp, "Başından ışık saçan" veya "Güç ve kudret sahibi" anlamında "Zülkarneyn" sıfatını kullandılar.

Musa'nın, aslında Firavun'un ordusunda üst rütbeli bir general olduğu, kendisine peygamberlik gelince o dönemin en güçlü hükümdarı olan Firavun'a karşı gelecek cesareti gösterdiği, kavmini Firavun'un şerrinden kurtardığı, hatta asasıyla Nil nehrini veya Kızıl Deniz'i yararak kendisine ve kavmine yol açtığına ilişkin rivayetler vardır. Bu sebeple Musa, fiziki olarak da sürekli güçlü kuvvetli resmedilmiş ve heykelleştirilmiştir sonraki dönemin sanatçıları tarafından.[8]

Demek oluyor ki; "Zülkarneyn" ismi veya sıfatı, o tarihlerde

Yahudiler arasında, en azından onların alimleri tarafından zaten biliniyordu. İnsanlar, başkalarını, mahiyetini ve cevabını kendilerinin bile bilmedikleri şeylerle neden test edip sınasınlar ki?

Ömer SAĞLAM,
Araştırmacı Yazar.

■ Dipnotlar:

[1] Râğıb El İsfani, Müfredât-Kur'an Kavramları Sözlüğü, Çev. Yusuf Türker, 1. Basım, Pınar Yayınları, İstanbul, 2007, s, 1200-1203.

[2] Rağıb El İsfahani, a.g.e, s, 1202-1203,

[3]

<http://blog.milliyet.com.tr/michalango-nun-boynuz-kafali-musa-heykeli/Blog/?BlogNo=57066> internet adresinde bulunan "Michalango'nun Boynuz Kafalı Musa Heykeli" başlıklı imzasız yazı. Karşılaştırma için bkz.

<https://indigodergisi.com/2014/08/boynuzlu-musa-ve-gok-tanrisi/> internet adresinde bulunan "Boynuzlu Musa ve Gök Tanrısı" başlıklı yazı.

[4]

<https://indigodergisi.com/2014/08/boynuzlu-musa-ve-gok-tanrisi/> internet adresinde bulunan "Boynuzlu Musa ve Gök Tanrısı" başlıklı imzasız yazı. Yazıda geçen "Ezoterik gelenek"ten maksat, bir konudaki derin bilgilerin ve sırların yalnızca onları anlayabilecek yetenek ve bilgide olanlara, bir üstat tarafından inisiyasyon (erginlenme) yoluyla aktarıldığı bir öğretisi sistemidir. Tasavvuf geleneği de denebilir...

[5] Celil Sadık'ın "Uygarlığın Ayak İzleri" kitabı hakkında yazılan "Neden boynuzlu bir Musa heykeli yapıldı" başlıklı tanıtım yazısı,

<https://odatv4.com/neden-boynuzlu-bir-musa-heykeli-yapildi-02111910.html>,

[6] Aynı yazı.

[7] Ör. Bk. Semih Yakut, "Musa heykelinin sırrı" başlıklı makalesi,

<https://www.dunyabulteni.net/tarihten-olaylar/musa-heykelinin-sirri-h148108.html>

[8] Peygamberlerini yüceltme geleneği Yahudilerde vardır. Hatta onlar, Hz. Yakup'un bir gece yolculuğu sırasında Tanrı Yehova ile gürüş tuttuğunu ve Tanrı'yı yendiğini söylerler ki; İsrail, Yakup'a verilen unvan olup "Tanrı'yı yenen adam" anlamına gelmektedir. Bkz.

<https://www.turkishnews.com/tr/content/2012/05/25/tanriyla-gur-esen-adam-turkiyeye-karsi/> Taryhy şahslar